

CAMİLER İKİNCİ ADRESİNİZ OLSUN

Bismillâhirrahmânirrahîm.

el-Hamdülillahi rabbilâlemîn hamden kesîran tayyiben mübâreken fîhi alâ külli hâlin ve fî külli hîn. Vessalâtü vesselâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve alâ âlihî ve sahibihî ecma'în ve men tebi'ahû bi-ihsânin ile yevmi'd-dîn.

Emmâ ba'dü;

كَفَّارَاتُ الْخَطَايَا إِسْبَاغُ الْوُضُوءِ عَلَى الْمَكَارِهِ،
وَأَعْمَالُ الْأَقْدَامِ إِلَى الْمَسَاجِدِ، وَانْتِظَارُ الصَّلَاةِ بَعْدَ
الصَّلَاةِ.

Keffârâtü'l-hatâyâ isbâğu'l-vudûi ale'l-mekârihi ve i'mâlü'l-akdâmi ile'l-mesâcid ve'n-tızâru's-salâti ba'de's-salâti.

İbn Mâce rahmetullahi aleyh Ebû Hüreyre radiyallahu anh'den rivayet eylemiş ki Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz şöyle buyurmuş;

“Hatasız kul olmaz.” diyoruz ya... İnsanlar, müslümanlar, çeşitli hatalar işliyor, günahlara düşüyor, yapmaması lazım ama yapı-

yor. Bunlar nasıl affolunacak, bunların affedilmesi için ne yapmak lazım; bu hadîs-i şerîf onu bildiriyor.

a. Zor Durumlarda Abdest Almak

Keffârâtü'l-hatâyâ. “Hataların keffâretleri şunlardır.” diyor, üç şey sayıyor. Dikkatle dinleyelim. Bir;

İsbâğu'l-vudûi ale'l-mekârihi. “Hoşlanılmayacak, zor gelecek, nâhoş zamanlarda kalkıp abdestini güzelce almak.”

Bu günahları sildirir.

Hoşlanılmayacak zamanlar nedir?

Çok soğuktur, şiddetli soğuktur, ayazdır, elini suya değdirdiğin zaman buz gibi oluyor, yıkarken titriyor, yüzü kıpkırmızı oluyor, böyle olabilir. Veyahut sabah namazına kalkacak, yataktan kalkmak zordur, uykuyu yenmek, nefsi yenmek zordur. Ama kalkıyor, abdestini alıyor.

İşte böyle hoşlanılmayacak şartlar altında, hoşlanılmayacak zamanlarda bile, ben ibadetimi yapayım diyen insan abdest aldı mı günahları dökülüyor. Güzelce abdest almak günahlarına keffâret oluyor yani soğuk da olsa

sıcak da olsa, Erzurum'da da olsa Kars'ta da olsa, kar da yağıyor olsa sıfır altında soğuk da olsa, damın kenarından buzlar da sarkıyor olsa veyahut daha başka zorlukların olduğu yerlerde abdest alıyor, abdesti güzelce alıyor, o zaman günahlar dökülür. Yüzünü yıkarken yüzündeki, gözündeki, ağızındaki, burundaki günahları dökülür. Elini yıkarken eliyle işlediği günahlar dökülür. Ayaklarını yıkarken ayakları ile hatalı, günah yerlere varıp günahlar işlemişse onlar dökülür.

b. Mescidlere Doğru Atılan Adımlar

Muhterem kardeşlerim!

Abdest almak günahların affına bir sebeptir, bir. İkincisi;

Ve i'mâlü'l-akdâmi ile'l-mesâcidi. “Şu ayakları mescitlere yürüttürmek.”

Biliyorsunuz abdest almak, namaz kılmak lazım. İnsanoğlunun nefsi rahatını bozmak istemez ve rahatını bozmak istemez, abdest almak istemez. Nefsini yendi abdesti aldı, namaz kılmak istemez. Namaz kılacaksınız, bu sefer der ki; “Evinde kılıver. Evde kılıver işte namazını, tamam abdest aldın kıl.” der. Hal-

buki camiye gidince 27 kat sevabı fazla. Camiye gittiği zaman attığı adımlarla günahlar affolacak, Allah derecesini yükseltecek, haseneler, mükâfatlar verecek, afv u mağfiret eyleyecek. [Nefis] camiye gitmekten alıkoy-mak ister ama insan; “Yok, benim camiye gitmem lazım, camiye gitmek Peygamber Efendimiz’in büyük tavsiyesi, ısrarlı tavsiyesi.” deyip kalkıp camiye gelirse, bu da günahların affına sebep olur. Her attığı adımda günahları affolur. Her attığı adımda derecesi yükselir. Her attığı adımda bir mükâfat alır. Onun için abdest alacağız, şeytanı, nefsi yeneceğiz soğukta olsa, zorda olsa abdest alacağız; yine nefsimizi, şeytanı yeneceğiz, namazı camide kılacağız. Cami, cemaat çok sevaplı, onun için camiye gitmeyi de âdet edinin.

c. Namazdan Sonra Camiide Beklemek

Üçüncüsü;

Ve'n-tizâru's- salâti ba'de's-salâti.

Bir sevaplı iş daha var. Camiye geldi, namazı kıldı, çıkacak...

Çıkacak nereye gidecek?

Çıkacaksın, nereye gideceksin kardeşim?

Kahveye gideceğim, oturacağım veyahut eve gideceğim, oturacağım, yatacağım. Eğer camiden çıkmazsa, o namazdan öteki namaza kadar beklerse, bir vakitten öteki vakti bekler de o namazı da kılsa... Mesela öğle namazını kıldı ikindiye kadar bekliyor, mesela ikindiye kıldı akşama kadar bekliyor, mesela akşamı kıldı yatsıya kadar bekliyor. Bunları hacca gidenler, hacta çok yapıyorlar. “Otele tekrar tekrar gidip ne yapayım?” diyor, Har-em-i Şerîf’e gidince kaç namaz bekliyor, çok sevap kazanıyor. Hem de oranın sevabı çok yüksek. Burada da öyle yapıvermek lazım. Camiye gitti mi öteki namaza kadar beklemek, günahların affının, çok çok affedilmesinin bir sebebi oluyor.

Bizim *rahmetullahi aleyh* mübarek şeyhlerimizden, hocalarımızdan, mesela Hasib Efendi, evi Mahmutpaşa’da, işyeri, camisi Şehzadebaşı’nda. Sabah namazına gelirmiş mübarek, camiye oturmuş, yatsı namazını kıldıktan sonra camiden kalkar evine gidermiş. Ne kadar sevap var, ne kadar sevap var! Tabii o camide çektiği tesbihler, kıldırıldığı

namazlar, verdiđi vaazlar, okuttuđu çocuklar daha nice sevaplar kazanıyor.

Onun için camileri sevin, camiler ikinci adresiniz olsun. Camiler eviniz olsun. Camiden hemen kaşmaya bakmayın, camide mümkünse durmaya bakın. Acaba çıkmasam da dursam olur mu diye düşünün, olursa duruverin. Bir cüz Kur'an okuyuvereyim, řu borcumu bitirivereyim, hatmimi tamamlayıvereyim, tesbihimi çekivereyim... Böyle camide durursanız sevap çok oluyor.

d. İnsanın Kerem Ve Kıymeti Nerededir?

Hadîs-i řerîflerin ikincisi;

كِرْمُ الرَّجُلِ تَقْوَاهُ، وَمُرُوَّتُهُ عَقْلُهُ، وَحَسَبُهُ خُلُقُهُ

Keremü'r-racüli takvâhu ve mürûetühû akluhû ve hasebühû hukuhû.

Ebû Hüreyre *radıyallahu anh'*ten rivayet olunmuş.

Keremü'l mer'i diye başlayan şekliyle de var, *keremü'l-mer'i dînühû ve mürûetühû akluhû ve hasebuhû hukuhû* diye de... Bunun râvisi de yine Ebû Hüreyre. Ahmed b. Hanbel, İbn Abdilberr, İbn Hibban, Hakîm, Beyhaki ve

Begavî rivayet etmişler. Şimdi bunu açıklayalım:

Keremü'l-mer'i veyahut *keremü'r-racüli*.

Kerem ne demek?

“Bir kişinin asaleti, soyluluğu, değerliliği, kıymetliliği” demek...

Kişinin kıymeti neymiş?

Bir rivayete göre *takvâhu*. “Takvası varsa, müttakî kulsa, Allah'tan korkuyorsa, dindarsa, dindarlığında da ciddi ve titizse tamam, en asil kimse odur.”

İsterse köle olsun. Bakın dikkat edin Avrupalılara göre asaletin [şartı] asil bir aileden gelmektir, yüksek insan olmanın şartı başka türdür. İslâm'da yüksek insan olmanın şartı dindarlıktır, takvadır, isterse köle olsun. Köle, daha satın da alınmamış, âzat da edilmiş, bir adamın kölesi. Hizmetçi yani, hizmetçiden de aşağı, hürriyeti de yok. Hizmetçi çünkü hizmeti bittiği zaman çıkar evine gider. Ama onun o hakkı da yok. Amma eğer dindarsa, takvâ ehli ise o adam işte kıymetli adam, yüksek insan. Onun için dindarlığa, müttakî olmaya çok dikkat edelim.

İkincisi:

Ve ve mürûetühû akluhû.

Mürûet, biz mürüvvet diyoruz. Yani hemze'yi vav'a kalbedip şeddeli okuyoruz. *Mürûet* aslında "erkeklik, erlik, mertlik" demek.

Kişinin mertliği de, er kişi oluşu, kahraman kişi oluşu da nedendir?

"Aklındandır." Akıllı uslu, vakur, düşünceli, böyle düşünce taşına iş yapan bir kimse ise tamam o adam mert, kahraman, mürüvvetli kişidir.

Ve hasebühû hukuhû.

Hasebi de yani hatırı sayılır, itibarlı kişi olması da nedendir, asıl sebep nedir?

"Güzel huylu olmasındandır." İslâm'a göre bir insan güzel huylu ise haseplidir. Kötü huyluysa isterse ağa olsun, isterse yüksek makamlı bir kimse olsun kıymeti yok. İsterse padişah olsun, vezir olsun kötü huylu ise kıymeti yoktur. İyi huylu ise işte kıymetli insan odur.

Bu üç şeyi elde etmeye çalışalım; takvâyı elde etmeye çalışalım, bir. Akıl dediğimiz

yani düşünme kabiliyetimiz, düşünme taşına hareket etmek, ağır başlı hareket etmek, iki. Bir de güzel huylu olmak, üç. Bunlara dikkat edelim. İslâm'a göre bir insanın kıymeti buradandır. Güzel huylu olmaktadır, dindar olmaktadır, düşünme taşına iş yapan akıllı uslu insan olmasındandır, bunları elde etmeye çalışalım.

e. Kur'ân-ı Kerîm Ve Sünnet-i Seniyye Birbirlerinden Ayrılmayacaklar

Ve üçüncü hadîs-i şerîf:

كِتَابُ اللَّهِ وَسُنَّتِي لَنْ يَتَفَرَّقَا حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ
الْحَوْضَ

Kitabullâhi ve sünnetî len yeteferrakâ hattâ yeridâ aleyye'l-havza.

Ebû Hüreyre *radiyallahu anh'*ten, Ebû Nasr *rahmetullahi aleyh* rivayet etmiş. Peygamber Efendimiz diyor ki;

Allah'ın kitabı Kur'ân-ı Kerîm bir, Allah'ın Kitabı ve benim sünnetim, Peygamber Efendimiz'in sünneti yani iki.

“Kur’ân-ı Kerîm ve sünnet-i seniyye.”
Len yeteferrakâ. “Birbirlerinden ayrılmayacaklar.”

Ne zamana kadar?

Kıyamete kadar...

Hattâ yeridâ aleyye’l-havza. “Havz-ı kevserin başında Peygamber Efendimiz’in yanına gidinceye kadar ayrılmayacak, ikisi bir arada olacak.”

Bundan ne çıkıyor?

Hem Kur’an’a sarılacağız, Kur’an okuyacağız hem de sünnet-i seniyyeye, Peygamber Efendimiz’in sünnetine sarılacağız. Çünkü Kur’an’ın da dinin de bütün açıklamaları bu sünnet-i seniyye-i nebeviyye hazinesinde. Hazine bu, mücevher hazinesi... Hem de bir sandık değil, vadiler dolusu hazine. Onun için Kur’ân-ı Kerîm’i çok okuyacağız, mealini okuyacağız, tefsirini, açıklamasını okuyacağız, hadîs-i şerîfleri okuyacağız, ezberleyeceğiz, Peygamber Efendimiz’in sünnetine uymaya çok dikkat edeceğiz.

Bir de bu devirde öyle insanlar çıkıyor ki, bizim Türkiye’de çok, çok bollaştı böyle, Av-

rupa'da da var. Onların propagandaları, telkinleri altına düşmüş, onlardan etkilenmiş olan insanlarda da var. Her İslâm ülkesindeki batı tesiri altında kalmış insanlarda var.

“Canım Allah’ın Kitabı yeter, sünnete ne lüzum var?”

Ne oluyor? Sünnetten niye kaçmak istiyorlar? Çünkü sünnet sımsıkı İslâm’ı bağıyor, kaçamak noktası bırakmıyor. Kur’ân-ı Kerîm öz olarak söylediği için, “Kur’ân-ı Kerîm’de yok bu.” diyecekler. Yok ama hadîs-i şerîfte var. Peygamber Efendimiz, “Öyle yapmayın.” demiş, yani kaçmak istiyorlar. Onun için, “Kur’ân-ı Kerîm’e sarılalım” diyorlar ama onlara deyin ki siz;

“Tamam, Kur’ân-ı Kerîm’e sarıldık, hadîs-i şerîfi de istemiyorsun. Kur’ân-ı Kerîm’de Allahu Teâlâ hazretleri buyuruyor ki;

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ

*Ve ekîmu’s-salâte ve âtü’z-zekâte.*¹

“Namaz kılın, zekâtı da verin.”

---

¹ 24/Nûr, 56.

Namazı nasıl kılacağız? Gel bakalım, namazı nasıl kılalım? Ey sünneti inkâr eden, batı tesiri altında kalmış yamuk kafalı, yarım taraflı, bir tarafı var bir tarafı yok müslüman!.. Gel bakalım, namazı nasıl kılacaksınız?

Kur'ân-ı Kerîm'de namazın, Allahuekber diye böyle el kaldırılacağını, elin böyle bağlanacağını, Sübhaneke okunacağını, Fâtiha okunacağını, rükûda *sübhâne rabbiye'l-azîm* denileceğini, secdede *sübhâne rabbiye'l-âlâ* denileceğini, tahiyatı, oturduğun zaman tahiyat okumayı, salât ü selâm getirmeyi, hiçbirisini yazmıyor Kur'ân-ı Kerîm.

Bütün bu bilgileri nereden alıyoruz?

Peygamber Efendimiz'in sünnetinden...

Demek ki sünnet-i seniyye olmasaydı biz namazı kılamazdık. Çünkü nasıl kılacağımızı bilemezdik.

Zekât.

Zekât nasıl verilecek?

Uzun teferruatı hadîs-i şerîfte. Hadîs-i şerîf olmasaydı -Bu adamların dediğine göre kabul etmeyeceğiz ya, öyle istiyorlar, kabul etmeyelim diye istiyorlar.- o zaman zekâtı

nasıl vereceğini kimse bilemezdi. Haccı nasıl yapacağını bilemezdi, muhterem kardeşlerim. Onun için sakın inanmayın. Bir de diyorlar ki;

“Hadislerin hepsi sahih mi bakalım?”

Çoğu sahih... Sahih olmayanlarını alimlerimiz zaten ayırmışlardır. Bunlar çürük, bunlara inanmayın demişler ama inanılacak olanları da, ‘bunlar sağlam’ diye de belirtmişler. Diyorlar ki;

“Efendim işte, hadîs-i şerîfler çok.”

Bre insafsız! 23 sene Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz’in etrafında ashâb-ı kirâmı yüzüne âşık âşık, hayran hayran baktılar, ağzının içine baktılar, söylediği her sözü can kulağı ile dinlediler. 23 sene... 23 senede Peygamber Efendimiz onlara neler öğretti. Bak biz burada bir hafta olmadı, bir haftadır duruyoruz burada. Bir haftada ne bilgiler kazandık, elhamdülillah. 23 sene Peygamber Efendimiz etrafındakilere, ailesine, hanımlarına, çocuklarına sabah, öğlen, ikindi, akşam, yatsı, gece, gündüz, seferde, hazerde neler neler neler söyledi... Az bile tesbit edilmiştir.

“Hadîs-i şerîfler çok.” diyorlar. Yani nereden itiraz edeceklerini, nereden yıkmaya çalışacaklarını düşünüp duruyorlar, böyle etrafında dolanıp duruyorlar ama bak, Kur’ân-ı Kerîm yıkılamayacağı gibi;

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ

*Innâ nahnü nezzelne’z-zikra ve innâ lehû le-hâfizûne.*² “Kur’an’ı Biz indirdik, Biz koruyacağız.” diyor Allah. Kimse kılına dokunamaz. Evet, konuşur konuşur ama “İt ürür kervan yürür.” Konuşur ama Kur’ân-ı Kerîm kıyamete kadar duracak.

E buradan neyi anlıyoruz?

Peygamber Efendimiz’in sünneti de, ondan ayrılmamak, o da duracak! Elhamdülillah sünnet de duracak! İtiraz edenlerin havlamlarına, ulumalarına aldırmadan takvâ kervanı, sünnet-i seniyyeye bağlı sağlam Müslümanlık kıyamete kadar devam edecek. Daima Kur’an yolunda, Allah’ın sevdiği yolda yürüyen insanlar mevcut olacak. Şaşırın, ayrılan ayrılır. *Ve men şezze şezze fi’n-nar.* “Ayrılan cehenne-

---

² 15/Hicr, 9.

me gider.” Ama sırât-ı müstakîmde dosdoğru, fırka-ı nâciye yürüyecek ve cennete gidecek.

Allah bizi onlardan eylesin.

Kur’ân-ı Kerîm’den ve Peygamber Efendimiz’in sünnetinden kıl kadar ayrılmayalım. Her işimizi Peygamber Efendimiz’in sünnetine göre yapalım.

Allah hepinizden razı olsun.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

5 Şevvâl 1421 / 01.01.2001

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

